

Přehled stručný
dějepisů církevního
 vikariátu
 hrabství Kladského,
 kterýž
 Wysoceurozený, Nejdůstojnější Pán,
 Pan Kníže Arcibiskup
Aloys Josef,
 Swobodný Pan z Šrenku na Nocinku
 a Egmantinku,
 w roce letošním visitował.

Majíce za to, že čtenářům časopisu našeho krátké seznámení o hrabství Kladském, které naši milé vlasti po mnoha století až do polovice věku minulého přivtělené s ní i osud svůj w mnohem ohledu zdílelo, a mimo to w spojení církevním co vikariat wzláštní s arcidiécesí až do té doby stojí, newhod nepřijde, tuto je položiti jsme ustanowili; wyrozumjwá se ne saustawně, ale pauze aforisticky.

Kladsko, twrz starobylá, s dědinau k nynějšímu hrabství Kladským Pruskému přináležející, w dřewních časech k zemi české byla přivtělená a též od Slowanů obýwaná. Dle dějepisů hodnowěrných země česká w dewátém století již byla w kraje oddělená; kraj pak každý opatřin byl twrzí pewnau (*castellum*). Že Kladsko, taká k zemi české patřící twrz byla, doswědčuje Kosmas. Jako pak Slowané pohanští w každé twrzi takowé, během času w město rozsáhlé wzrostlé, chrám svůj míwali, na jehož místo po přijíti wiry křesťanské chrám nastaupil křesťanský, z toho widěti jest, že sw. Wojtěch auřad svůj biskupský w roce 995 složiw, na cestě své do Pruska, dle swědectwí Haj-

kowa w chrámě témž mši swaté, od bratra Gaudencia slaužené, přítomen byl. Pakliže chrám Kladský, již před rokem 936 od nábožného wéwody sw. Wáclawa nebyl wystawen, prawdě jestiř podobno, že jej otec možný sw. Wojtěcha, Slawník, pán z Libic (*comes*) wystawil, jenž buď i pánem čili vlastníkem hrabstwí byl aneb alespoň auřadnik krajský.

W ohledu církewním Kladsko jako země česká k diécesi Řezenské, po zřízení pak biskupstwí Pražského w roce 973, k též diécesi patřilo. Započaliť jsau zponenáhla i na wesnicích chrámy a osady kněžmi opatřené wznikati; ale tomu od roku 1003 mezi Čechy a Poláky za celé téměř století boje nepřetržité krwawé činily překážku velikau, až wéwodowé oba Soběslaw I. a Boleslaw o zhaubě wálčení takého přeswědčení, 30. kwětna 1107 w trwzi Kladské sšedše se, pokoj přezádauci učinili. Od té doby péči otcowskau wéwody nejen země wzdělána, a wesnice byly staweny, ale i staw církewní, walně porušený, neunawenau příčinliwostí biskupa Ottona w pořádek možný byl uweden, ač ne bez namáhání welikého. Neboť poněwadž šlechta dosazowání na auřady duchowní na statcích swých násilně si přiwlastniwši dle libosti, bezewšeho ohledu na umění a mrawy, a obyčejně ty nejneschopnější knězi wolila, čímž owšem kázeň wšeliká kněžstwa nad míru trpěla, tu biskup, shledaw, napomínání laskawé, předstawowání dutkliwé a pohrůžky příkré zmařené k wykořenění nepořádku obwyklého, konečně k stolicí papczské autočiště swé wzal; načež následkem wyšetření přísného Kardinalem Guidonem do Čech wyslaného, knězi někteří z kněžstwa wywrženi, jiní ze země wypowězeni a jiní uwězněni byli.

Dle dějezpytce nejnowějšího, wytečného, země Česká již w století XII., w zhledu církewním w dwanácte okresů — Arcidiakonátů, a ti opět w dekanáty byly odděleny. Dekanát Kladský přináležel dle polohy k arcidiakonátu Králowéhradeckému, kteréž spojení po mnoha století trwalo.

Počet wěřících, w Kladském městě se stále šířícím, se rozmahající, požadowal chrámu Páně prostrannějšího, kterau

potřebu nahlížeje zbožný krajský Bogussa (*comes*) s powolením Zeměpána l. 1110 chrám založil l. 1184 šťastně dostawěl, ježž *sub titulo S. Wenceslai*, poswěcený wévoda Fridrich a manželka jeho Alžběta rytířům Jerusalémským sw. Jana, w Praze od roku 1159 pro skutky lásky křesťanské k chudým a k nemocným proslulým, jakož i w roce 1194 chrám Panny Marie nynější farní, se wším příslušenstwím skrze biskupa Jindřicha odewzdał. W onom byly služby Boží konány pro Čechy; později ale pro lepší případnost Čechové zároveň s Němci, kteří se do Kladska stále wtrušowali, chrámu Páně Marianského použíwali, jelikož w něm se až do století XV. česky i německy kázalo.

Řád ten rytířský dobročinností wévod českých a šlechty Kladské zponenáhla se tak zmohl, že Kladsko, na Komturstwí bylo powýšeno. Komtur byl spolu i farářem. Řád ten se pak netoliko správau pastýřskau wůbec, ale spolu i zaražením a zřízením ústawu wědeckého pro mládež na nejwýš dokázal prospěšným.

W roce 1248 w Kladsku byla založená řehole bratří menších, w roce pak 1475 Františkánů.

Ačkoli za délsí čas již w Kladsku Němci se usazowali, předce za panování krále Ottokara II., jenž je do Čech a Kladska stále wábil, počet jich tak se rozmnožil, že již půdy orní se nedostáwalo a protož lesy se wysekáwati musely; načež wesnice a města se zakládala, čímž se stalo, že již tehdáž počet Němců znamenitě jest přewyšowal počet Čechů, kteří se též zponenáhla poněmčowali. Wzrůstajícím obywatelstwem přibýwal i počet chrámů a far, důchody, z wětšího dílu polnostmi nadaných; kněžím mimo to byl desátek w zrně odwáděn. Péčí o důchody ty se wyznamenal Wáclaw II. tím, že příkladem swým dobročinným šlechtu jest wzbudil k následování; a král Jan, otec Karla IV. tím, že na známku swé milostiwosti pánům statků lenní práwo, patronát, jest poodstaupil listem králowským od 12. Čerwence 1336 sobě wymíniw Kladsko, Hobelšwerd, Kandeck a Wünschelburg.

Král tentýž nelibě nesa záwistlost čili podrobenost

biskupa Pražského arcibiskupu Mohučckému pro vzdálenost velikou k malému prospěchu služící o rozvázání téhož svazku a povýšení biskupství Pražského na arcibiskupství u Papeže Klimenta VI. dne 30. I. 1343 se ucházel, který uznal důvodnost žádosti, chrám Pražský sv. Víta za chrám hlavní a představeného jeho za arcibiskupa prohlásil, dva suffraganáty, Holomaucký totiž a Lito-myšlský mu podrobil.

Arcibiskup první byl Arnošt z Pardubic, který co pacholík školy Kladské, v kteréž se latině učilo, potom školu Braunovskou navštěvoval. Spolu němčině se naučil, do Prahy, odtud na vysoké školy do Bologny a Padui se odebral, a po 14. letech co doktor libomudretví, písmo sv. a práva duchovního do Avignonu k dworu papežskému, kdež svou osobností a spůsobností zajímavou, mnohem ale více nelícenou nábožností nadmíru se stal oblíbeným. Ledva po návratu svém do Prahy za kanovníka — 29 let star — a brzy na to za děkana zvolen, po smrti biskupa Jana VI., v roce 1343 všemi hlasy za jeho nástupníka a prvního arcibiskupa Pražského byl prohlášen, jakož i od Karla IV. na knížecí a od papeže Klimenta VI. kardinálskou důstojností povýšen. Léta 1346 v Raudnicích s časností se nábožně rozžehnal dle poslední vůle — za příčinou vidění prepodiwného obrazu Rodičky Páně, v chrámě Kladském co pacholíku se mu událého, v témž chrámě pochován byl. Místo odpočívání jeho podnes kryje mramor, na němž, v oděvu patriarchálním byl vypodobněn, které ale vypodobnění během času a rozpadnutím kamene se velice změnilo.

V roce 1384 v dekanátu Kladském již bylo 39 far, z většiny dílu německých, mimo Lewina a Čerwený, které kongregaci dekanskému Dobrušskému tehdáž byly přidělené; z čehož i souditi lze, že nebyl nedostatek kněží, kteří ve škole Kladské rytířů Rhodských, potom v klášteře Braunovském, a po zřízení vysoké školy Pražské Karlem IV. v Praze cvičeni a k povolání svému byli připravováni.

Slušno zde připomenouti, že nábožností šlechticů

w XIV. století byly zřízeny fundací mešní čili oltářní, nejen jistinami penežitými ale i poli nadané, které na kněžství swěcenu býti majícím, slaužily za titulem mensae. Fundací takowé dle potřeby časem swým byly postaupené faráři pod tau wýmínkau, aby k auplnému zastání spráwy pastýřské spomocníka přijal a žiwil. Odtud fundace kaplanská; prwní z Reinerz l. 1406. Jako pak mnoho jiného tak i fundací tyto w století XVI. w zmatku přežalostném skoro cele zmizely. Sem a tam, ale welmi pořidku w aučtech zádušních zmínka o činžích oltářních se nalezají, jest pozůstatek truchliwý tehdejších oltářníků.

Paměti zajisté hodno, že kacířství Husowo, příčina nesmírného krweprolití w Čechách, jehož následkem pražský arcibiskup Konrad l. 1421 přiznáním se k powěstným Kompaktátům od církwe obecné se odtrhl, čímž stolice arcibiskupská se uprázdnila a po 140 let uprázděná zůstala, w Kladsku cele žádných staupenců nenalezlo, anobrž že jak stawowé tamnější tak duchowenstwo a lid obecný císaři Zikmundowi, Papeži a církwi sw. wěrnost nepohnutau dokázali, ač l. 1428 roty taboritů, orebitů a sirotků Kladsko co powoděn pokrywše města a wesnice, co nejzuřiwěji zhubili a w popel obrátili, až Kladsko oblehwše do Slezska a odtud do Čech se nawrátiti museli.

U welikau tíseň přišlo Kladsko za panowání Jiřího z Poděbrad, jelikož proto, že jej s Čechy za krále uznalo, na doléhání Slezanů od wyslance papežského w Wratislawi sídlícího léta 1468 již do tužší již do mírnější klatby (*Interdictum*) dáno bylo, až po smrti krále 22. března 1471 Kladsko od císaře Fridricha — 17. prosince 1462 — na hrabství powýšené, dědictwím připadlo synu Jindřichowi, který do luna církwe se wrátil, statky řeholím nawrátil, klášter Františkanský na říceninách opět wystawil i chrám prostranný, ježž pro sebe i pro rodinu swau za místo pohřební ustanowil.

Wětší pak nežli kacířské učení Husowo a odštěpenců českých kolikawětých w Kladsku jak u šlechty tak u měšťanstwa Lutheranstwo nalezalo prospěch l. 1524 jakož

1 učení Šwenkfeldowo, jehož semeno tam co nejhojněji wzešlo, tak sice, že w roce 1438 w řadě jedenácte stau-penců jeho sedělo a wůbec daleko wětší část obywatelstwa se ho přidržela; tudíž se nelze diwiti, že za kazatele w chrámu farním zwolen byl kněz odpadlík, an zatím katolici na chrám augustianský byli obmezeni. W Habelšwerdu na-proti tomu sekta anabaptistů — rownost wšech stawů a společnost jmění (*Comunismus*) hlásajících — vznikla, kteráž ale rozkazem Ferdinanda I. 1445. k wystěhowání do Mo-rawy přinuccná, tam k Augspurákům se přiwtělila. An pak sekty tyto brzy sase zmizely, lutheránstwo zponenáhla wzrů-stalo wlažností a netečností kněžstwa, kteréž co třitina wětrem se klátící tu tam tu jinam se klonilo a zištnosti otrokující jen bažilo po přízni patronů luthersky smejšle-jících, jenž fary obyčejně mladíkům ohniwým ze školy Wittenbergské wyslým, propůjčowali. Kdy a kde právě nejprwnější kazatelové téhož učení ustanoweni byli, nelze z nedostatků zpráv jistých auplnau určitostí udati; nepo-chybně mezi 1535 a 1545 a sice při chrámech wenkow-ských. Že jednak z nedostatku kněží jednak z nedostatku potřebné wýžiwy i kláštery osaměly a spustnauti musely bez toho se wyrozumíwá.

Přízniwá katolictwu nastala změna w roce 1548, když totiž wéwoda baworský Arnošt a spolu arcibiskup Solno-Hradský swolením krále Ferdinanda prwního hrabstwí jest kaupil. Moha se řídití prawidlem tehdáž wůbec pa-nujícím, *cujus regio, illius et religio*, kteréž zwláštně kní-žata protestantská tak rázně w skutek uwozowala, moha mocí a násilím k nawracowání se do církwe katolické ruku přiložiti, mírněji a opatrněji wéwoda si počínal, tím se jedině upokojiw, že na místo kazatelů nekatolických wypowiedených katolické jest dosazowal w té náději, že lid swedený horliwým a obezřetným ponaučowáním k prawdě přiwede. Za kterauž příčinau staw náboženstwí pomocí probošta pražského wyšetřiti daw a 11 far katolických shledaw, 14 farářů nekatolických z auřadu wypowieděl, nepochybně proto, že do staré církwe se nawrátiti

projewili, podržel, an zatím někteří z Kladska ze wystěhowali. Sezraw z projádření raddy Kladské, že by se wší ochotností do církwe katolické se opět nawrátili, kdyby jen tam muž všestranně dokonalý za faráře byl ustanowen, za takéhož swého kazatele, dworního raddu duchowní, swého a býwalého faráře u sw. Michala we Wídni, Kristofa Neaetia maje, misto ono důležité mu swěřil. Tentýž od zatimního správce arcibiskupstwí pražského arciděkanem Kladským učiněný w roce 1558 dekanát visitowal, shledal přeweliký nedostatek nádob kostelních a rauch; o jměni zádušním pak zhola žádná zminka. Mnohé pole farské leželo spustlé, jiné si přiwlastnili patronowé, a twářnost zewnitřní byla wůbec welezarmucující. W uspořádání w té záležitosti započaté wkročila smrt nenadálá zbožného wévody 6. prosince 1556 k nemalému katolíkú zármutku.

Již dáwno se jest ozýwala wšecobecná hlasita žádost po obsazení stolice arcibiskupské. Než statky arcibiskupské od časů Husitských wálek jednak popleněné a spustlé: jednak ale za tak drahný čas — půl druhého témeř století, z jedné ruky swětské do druhé buď prodějně přešli, požadowali k wykupení opětnému summy peněz, kterau pokladnice státní opatřiti nikoli s to nebyla. Nic pak méně jak stawowé tak kapitola pražská w roce 1561 důrazněji dolehali prosbau na císaře Ferdinanda, by stádcí' osiřelému welice zarmacenému konečně pastýře wrchního udělil, kterýž žádosti té slušné přiwoliw, pro arcibiskupa 6000 zlatých ročně z důchodu koruny české wykázal a na stolicí arcibiskupskau welmistra křížownického, tehdáž biskupa Wídeňského Antonína z Müglitz powolal, jehož i Papež Pius V. w témž roce potwrdil.

An pak záležitosti církewní w Čechách utěšeně se pořádaly: w Kladsku, po smrti wévody Arnošta, práwě na opak se dálo. Neboť učení Lutherowo, Kalwinowo a Šwenkfeldowo jakoby z tuhého spánku se opět probuzowalo; prwní pak w krátkém čase tak pokročilo, že přišedši k přewaze, nad ostatními takořka opanowalo. Faráři katoličtí zapuzeni a kazatelowé lutheršti na jich místa byli ustanoweni. I Neaetius byl přinucen faru swau opustiti, a s do-

zorstwím swým na několik set far se wztahujícím upokojiti. Při kostele farním, byl též kazatel, wyznání augsburského ustanowen, který se tam wšelikým z katolické strany snahám nawzdor za celého půl století udržel. Nelze bohužel upříti že k zmatku témuž sami kněži katoličtí, wyhradně z řádu hospitalního, nemálo přispěli, jelikož důchody swé znamenité buď prostopášným, pohoršiwým životem rozmrhali: anebo zase nepochopitedlnau twrdostí do pokladnic uzamíkali; jako hluchotau ranění wolání žalostné wěřících w lodičce wětrem bauřiwým sem a tam zmitané ředitele statečného a odwážliwého potřebujících, lhostejně přeslechli, a tak bludařstwí již uhostěnému cestu ještě prostrannejší proklestiwše. Co diwu, že, an šlechta bez toho již dáwno augsburákům se klonila, zponenáhla jim wětší část chrámů připadnauti musela, tak že w roce 1571 katolíci jen 10. chrámů měli.

Protestanti za panowání Císaře Maximiliana II. úplně swobody náboženské užíwající, pýchau naduti katolíkům jí dopříti nechtěli a je wšemožným způsobem sužowali. Autočistě arciděkana k Císaři wzaté mělo ten následek, že za příčinau swržení krajského prudší ještě boje mezi oběma stranama vypukly, w nichž owšem silnější strana zwítězila. Páni statků wšelikým způsobem katolíkům nawštěwu služeb božích zabraňowali; 10 a 12 tolary byli pokutowáni, jenž dítě ke křtu do chrámu Augustinského přinesli. Wšem sektám wolno bylo wěřiti, učiti a kázati, co se líbilo; jen katolíkům cwičení náboženské bylo pod pokutau zakázáno; rok 1597 pro Kladsko proto nabył znamenitostí, poněwadž na žádost probošta Augustianského, jenž té byl přeswědčenosti, že tam řehole jeho nic nepospěje wíce, po dosti dlauhém odporu z strany arcibiskupů pražských, swolením Papeže Klimenta VIII. a Císaře Rudolfa II. Jesuité do téhož kláštera dne 29. zaří byli uwedeni; čímž stawowé nespokojeni u císaře si stížnost wedli, ne jen nic nepořidiwše, alebrž i k přísnému osprawedlnění obesláni bywše.

Což pak probošt předwídal, wěru se uskutečnilo. Jesuité tak šťastným a patrným prospěchem pracowali, že

o slawnosti welikonoční téhož roku 515 osob k stolu Páně přestaupilo a 15 do lůna církwe katolické se jest nawrátilo. Průwod slawný Božího těla weřejný po 30 let opominutý opět se konal k potěše weřících. A poněwadž kazatel Augsburský se osmělil na nejwýš urážliwě a potupně w kázani swém na slawnost tu dorážeti: císař Rudolf na stížnost u něho zanešenau nejwýšším nařizením dne 10. Čerwence 1600 rozkázal, aby všickni lutheránští a kalwinští kazatele z far králowských propuštěni a na místo jejich katoličtí byli usazeni, který ale rozkaz pro twrdošijnost osadníků s nemalým namáháním trprw w roce 1605 — ani tehdáž ještě auplně w skutek byl uweden, jelikož Habelšwerd a Wünschelburg w odporu swém trwali, kterýmž dvěma městům práwě whod přišla událost w dějepisu českém weledůležitá. Mathias, císaře Rudolfa II. bratr, pře-piatě ctižadostiwý, po panování dychtiw, auplnau swobodnost náboženskau přislibiw, a Uhry, Rakušany a Morawany přislíbením tím získaw, země ty z moci bratra skutečně wyrwal. Té příležitosti i hned použili mnozí Lutheráni a Kalwini k přinucení Cisaře u weliké tísní postaweného k prohlášení neobmezené swobodnosti náboženské a k podpisu 15. artikul čili článků od nich dlé libosti sestawených w listu tak zwaném majestátném od 11. Čerwence 1609. Na základě téhož listu i w Kladsku tatěž swoboda protestantům byla pojištěna w září měsíci téhož roku; načež všemu práwu patronátnímu králowskému na wzdor wětší částky chrámů se zmocnili, tak, že počet lutheránských far 36, katolických pak jen 10 obnášel. Lze si pomysleti, jak takowým bezpráwím srdce katolíků welice raněno bylo. Stawům ale Kladským ani to ještě se newidělo dostatečno. Jim bylo totiž na odpor, že tímž listem Jesuité ze země nebyli cele wypowiedzeni, oč u Cisaře všemožně, ale nadarmo, usliowali. Neboť ne jen proti nim nic nepořídili, anobrž ani přízniwý prospěch jejich zameziti s to nebyli. Příčinliwosti neunawenau nebem žehnanau w roce 1617. prostranau školu wystawěli, a dary hojnými z mnohých stran obdrženyými do semeníště zřízeného 32 schowanců přijmauti

mohli; tímž se owšem budaucnost přeutěšená otwírala. Potěcha ta ale netrwała dlauho, jelikož již w roce následujícím 20. Kwětna zbauřenim protestantů w Čechách, k nimž se i Kladští přiwtlili, w niwec byla uwedená. Příčinau slaužila následující záminka. Ferdinand toho jmena II. od stawu bezděky, na předstaweni císaře Mathiáše za Krále českého zwolený, dne 29. Čerwna 1617. od arcibiskupa Jana Lohela dle pořádku byl korunowán. Protestanti se walně rozmahající w Klostergrabu a w Braunowě chrámy jsau stawěti se jali. Wlastníkové těch panstwí, arcibiskup Pražský a opat Braunowský staweni témuž se protiwiki. Odporem tím stawowé rozhořčení dne 23. Kwětna 1618 w Praze se shromažděli, a sjednotiwše se, ozbrojeni do residenci královske wtrhli a dwa raddy císařské, které za nejauhawnější protiwníky swé pokládali, z pomsty z oken do zahrady zámecké swrhli, 30ti pak mužům zwoleným řízení zemské jsau odewzdali. W čelo wojska postawiwše rytíře Mathiáše z Thurnu do spolku swého, wšecky země ke koruně české přináležící přelauditi se snažili, wše to bezpráví u Císaře tím wyclauwawše, že dle starobylého obyčeje českého místodržíci jeho, co rušitele pokoje, potrestali, ostatně pak jemu, co Pánu země, že powinnau wěrností oddani jsau, ubezpečowali. Nowí ředitelowé bez odkladu Jesuity, jim protiwné, uzawřením 1. Čerwna wypowěděl, kteří již 9. z Kladska se wystěhowati museli. Podobně jak arcibiskup tak opat Braunowský byl wypowězen. Ačkoli Kladsko nejméně příčiny mělo k nespokojenosti s pánem země pro swobodnost nábožen-skau: předce práwě tamnější obywatelstwo protestanské proti němu zášti na jewo dalo největší. Hrstka katolíků 12tý díl ledwa wynášejíci, rozličným způsobem byla utiskowána, kněžstwo násilím zapuzowáno, až to tak přišlo daleko, že katolikům w roce 1621 jediná fara w celém Kladsku zůstala. Wiře nepodobno, kterak wojsko buřičské si počínalo w kollegium Jesuitském po wystěhowání. Nejen jak swědčí spisowatel protestanský, že co k rozsekání bylo, rozsekali, obrazy popálili, ostatky swatých nohama

pošlapali, i do krypt se wedrawše, s mrtwolami co nejhanebněji nakládali.

Císař Mathiáš 10. března umřel. Zwolený a korunovaný král Ferdinand nastoupil panování. Péče jeho hlavní byla mír a pokoj království svému pojistiti. Za tuž příčinou poslal list českým stavům, všecka práva a privilegia jejich a spolu swobodu jak politickou tak náboženskou stvrzující. List ale ten hrabě z Thurnu zatajil.

An tedy stavové w odbojnictví svém trwali, Ferdinand se widěl přinucena, s wojskem svým je w podrobenosti přinutiti. Stavové naproti w sněmu 19. srpna 1619 w Praze držaném slavně jej za zbaweného koruny královské prohlásiwše, 26. na to Friedricha falckého za krále zwolili, který také 4. listopadu od kněze kališníka byl korunován. Nad tauto korunowací w Kladsku plesy a radovánky obecné byly konány.

Když Ferdinand II. se spojenci svými, dne 8. Listopadu 1620. po wydobyti mnohých měst w Čechách na bílé hoře nepřátely své na hlavu porazil, a stavové čeští wítězi se byli podrobili, Kladští w twrdošijnosti zaryté trwali, Friedricha nejen jásaním přijali, ale i wojsko a peníze mu obětowali; až i oni po wydobyti pevnosti 26. Října 1622 se poddati donuceni byli.

Jako w Čechách tak i w Kladsku wítězný Císař k docílení stálého pokoje, všecky odstěpence s církví obecnou obmejšlel spojití; a protož w ustanowené lhůtě kazatelům jejich ze země se wystěhowati rozkázal, Jesuitům powolaným statky nawrátil, faráře katolické usadil, a děkana Kladského Kecka, který za dvě leta a 9 měsíců byl uwězněn, powýšením do stavu šlechtického odměnil. Wida pak že mnozí s nawrácením do církwe katolické wáhali, pro ubezpečení koruny své a pro zamezení zbauření toho chtěl docílití, aby byl pastýř jeden a stádece jedno. Protož rozkazem 7. Ledna 1628. w Kladsku prohlášeným každý, kdož by k wíře katolické přiznati se zpěčowal, dům, pole a wůbec wšelikou majetnost prodati a zemi opustiti musel. Ač se někteří skutečně wystěhowali, wětší částka dlaubými

trampotami zmořena se podala. Dle správy auřadní děkana Kecka w roce 1630 již 27000 komunikantů dospělých se počítalo. W témž roce duchowenstwo na winici Páně pracující záleželo z děkana, 20 farářů a 5 kaplanů, protož faráři jednomu více osad muselo býti přiděleno. Že pak Jesuité w díle obrácení a obslaužení osad co nejhorlivěji nápomocni byli, a w témž wzhledu přewelikých zásluh si nashromáždili, nelze pochybowati.

W roce 1637 umřel Ferdinand II. dočkaw se pokoje církewního upewněného. S jednotau u wíře se nawrátila i wěrnost k Zeměpánu; což dostatečně dokázali Kladští w 30ti leté wálce statečnými bojemi, kteréž proti Šwédům od roku 1632 až do 1648 častěji tam wpadším a je oblaupiwším rekowně bojowali. Pokoj westfálský 14. Listopadu 1648 uzavřený, s přewelikým plésáním wšudy byl slawen.

W roce 1652 se odebral na wěčnost častěji již jmenowaný o církew katolickau w Kladsku bez odporu na nejwýš zaslaužilý, neohrožený bojownik a trpitel, pastýř pečliwý, předstawený rozšafný, Jesuitů přítel blahodatný, děkan Keck, břímě auřadu téhož přetěžkého 46 let horliwostí neunawenau nešené, práwě před rokem složiw; radau a pomoci jeho Arcibiskup pražský jak církewní tak školní záležitosti, 30tiletou wálkau nemálo porůzněné, jakž takž do pořádku byl uwedl. Než tu nenadále mezi kněžstwem a šlechtou powstalo rozepří za příčinou taxy stolae, které mnohé nepřijemnosti spůsobiwši usnešením obapolným 4. Čerwna 1663 a 3. Října od Arcibiskupa a Card. Harracha potwrzeným bylo šťastně ukončeno.

Kardinál tentýž nahlížeje, že při tak welobšírné diecesi powínnostem wrchní spráwau spojeným zadost učiniti nelze, přiměřenější oddělení Papeže Alexandra VI. předložil, kteréž dne 10. Listopadu také bylo potwrzeno. Byloť totiž w Litoměřicích nowé biskupstwí zřízeno; Litomyšlské pak, w roce 1343 ustanowené, do Králowé Hradce přeloženo. Ačkoli hrastwí Kladské od drahných časů co dekanát k arcidekanátu Králohradeckému patřilo: předceť co dekanát čili Wikariat s arcidiecesí spojené zůstalo.

Wálka, w kterauž císař Leopold I. s Turky byl spleten, podala šlechtě Kladské witanau příležitost k opět-nému zakaupení práw lenních wzhledem kostelů a far čili patronátu — od Ferdinanda II. jim odňatých.

W témž čase — koncem XVII. století — bylo nejen kollegium Jesuitské w Kladsku dobročinností přízniwců rozšířeno a dotowáno, ale i počet nowě wystawených kostelů stále přibýwal. Far w roce 1680 bylo již opět 32, kněžmi náležitě opatřených. Od roku 1700 až do roku 1721 patnácte chrámů P., mezi nimiž Albendorf (Wamberice) místo pautnické, za našich časů každoročně od 60 až 80 tisíc pautníků nawštěwowané, bylo postaweno. K událostem nejznamenitějším na hrabstwi Kladské se wztahujícím přináleží zajisté to, že po nastaupení na trůn Marie Tere-sie Friedrich II. tisní, w nichž císařowna byla pohřžena, použiw, pewnosti města Kladska se zmocnil, načež článkem pokoje dne 11. Čerwna 1742 we Wratislawi ujednaného weliký díl Slezska s Kladskem k pruskému králowstwi s tau wýmínkau byl přiwtělen, že náboženstwi katolické w tehdejším stawu uchowáno bude, přitom ale auplná swobodnost náboženská uwedena byla. A tak hrabstwi ono po tolik století bez přetržité s korunau českau spojené od ní bylo odtrženo.

Netrwalo dlauho, an již pro auředníky králowské, wyznání lutheranského w Kladsku opět byl chrám wystawen, a sice w roce 1752. Wyslowné wýmínce nawzdor započalo se utiskowání katolíků. W roce 1754 rozličné swátky — wymoženým brevem papežským byly wyzdwiženy, w kterýchž dnech farářowé, jenž se byli s mší sw. přes 8. hodinu opozdili, tolika tolary, kolik minut předrželi, byli pokutowáni, dle libowolnosti neobmezené kommandanta Fouqué, kteréhož powaha z následujícího wyswítá.

Po smrti děkana čili vikáře Wolfa 26. Ledna 1749 ordinariat pražský za nástupníka ustanowil Michaela Šolce, faráře Landeckého. Kommandant ale králi předložil k témuž auřadu jakéhosi Leopolda Astra za nejhodnějšího, který byl miláček jeho a tím se mu zwláštne zawděčil, že co

zrádce wnitřní i zewnitřní, i nejtajemnější záležitosti kollegium Jesuitského jemu zjewil; což ale učinil z pomsty, že mu co kaplanu při kostele farním nejen nízádnau na patronátè uprázdněnou faru nedali, ale pro jeho nespůsobnost i z kaplanstwi ho propustili. Beze všeho ohledu na to, že kněz ten w nízádném auřadě nebyl postawen, na ono předložení od Krále děkanem byl jmenowán; načèž chtè nechtè Ordinariát se widěl přinucena, Vikariát mu odewzdati, an práwè, k štěstí neb raději k neštěstí, na faru Šönfeldskau, úmrtím faráře uprázdněnou, byl dosazen. Brzy ale dostihla ho pokuta zasloužená; neboť pro nepořádky, přijímání darů a podplatků w roce 1754 w pewnosti byl uwězněn, dekanát pak a vikariát wyše jmenowanému Šolcowi byl swěřen, kterýž od řízení zemského obdržel wzhledem auřadu swého poukázání, listu pastýřskému wíce se podobající. W kollegium Jesuitském na rozkaz kommandanta w 11 komnatech pod střechau a w sále prostraném diwadelním byla složená zásoba náramná owsa i zbraně. Dne 1. ledna 1757 tam— bezewší pochyby— nepozorností wojáků vypuklý ohèn w několika hodinách stawení celé jest stráwil, Ubozí Jesuité, jenž bytu nemajíce od měšťanů pod střechu byli laskawě přijati, byli odsauzeni k zaplacení škody, na 19.813 tolarů a 10 gr. wypočítané, k čemuž bez milosrdenstwi jim byla lhůta do 9. února powolená. Na to rozkazem královským 27. t. m. z Kladska wypowiedeni, 30. března do Lihnic k bratrům swým se odstěhowali.

Jak nehodně se s kněžími katolickými za řízení kommandanta Fouqué zacházelo, widěti i z příběhu následujícího:

Ondřej Faulhaber, kněz cirkewní, kaplan při Kladském farním chrámu Páně, muž nábožný a horliwý, byl na udání wojenského lapeného utečence, že mu w zpowědi utečení za hřích prominutedlný udal, zatøen, po delší čas k wyslechům sem a tam wlečen, a wšelikým způsobem tejrán. Ačkoli žalobník wyřknutí swé několikráte odwolal a za neprawé prohlásil, obžalowanec naproti tomu pro obhájení swé ze zpowědi ani affirmando ani negando

odpowěd dáti se zpečoval, předce život svůj musel skončiti na šibenici, kdež mrtwola jeho 2 leta a 7 měsíců wiseti zůstala, až po wydobytí pevnosti vůdcem Laudonem od Rakusanů 26. Čerwence 1760 sňat — všem znalý a na audech neporušený — s neobyčejnou slávou do krypty kostela farního byl pochován, kdež až dosawád odpočívá; na jehož rakwi krátký nápis w řeči latinské událost tu doswědčuje. W roce 1761 Jesuitům do Kladska se opět nawratiwším bylo na poručení Císařowny vše opět nawraceno, což byli opustiti museli.

Wládnutí však její se opět ukončilo ujednaným w Kladsku r. 1763 pokojem.

W roce 1773 wyslau bullau papeže Klímenta XIV. řád Jesuitský celý byl wyzdwižen. Čehož se ledwa kdo mohl nadíti. Jesuité Kladští našli zástupce mocného — jenž byl Friedrich toho jména Weliký, který se všemožně snažil je w zemích mu poddaných zachowati, a proto jak u Papeže Klímenta XIV. tak u Pia VI. w té záležitosti pojednáwal, * ale jen to docílil, že na 'Gymnasium Kladském, ale w oděwu kněží církewních, w pospolitosti do wymřeni zůstati mohli, pod názvem královský ústaw školní. Mimo to jeden z nich byl ustanowen za administrátora fary a 6 kaplanů mu přidáno, všickni pak pod právomocnost děkana čili vikariusa arcibiskupského postaweni.

K velikému želu dne 17. Srpna 1786 umřel mocný jejich přízniwec král Friedrich Weliký. Nástupník jeho Friedrich Wilím II. již 15. a 16. listopadu 1787 všecky statky ústawu školního prodati welel. Polowice ceny wytěžené byla ponechána na statech co činže, stála polowice druhá w hotowosti zplacená do důchodu ústawu školního složená.

Pod panowáním Friedricha Wilima III. w roce 1800 a 1801 školy katolické w Kladsku nowě opět byly přetwořené. Stolice učitelská swětským tak jako duchowním byla přístupná, jmění ústawu školního, ač za jmění státní prohlášeno, k prospěchu škol katolických na wěčné časy co fundus

* Téhož přízniwého smeyšlení příčinou byl Voltaire, jenž Jesuitům, w každem ohledu chwalné dal swědectwí.

školní bylo stanoveno s tím zvláštním doložením, že onen sic každoročně wenkowským vysokým školám (*Hall, Frankfurt, Königsberg*) vyplácený příbytek 11000 tolarů vynášející, od té doby do zmíněného fondu plynul, čím se owšem jmění školní welice zmohlo. Učení gymnasiální w 6 stříd bylo odděleno; školák w theologii jíti chtící musel 2 léta we Wratislawi předeepsané předměty slyšeti, což ale roku 1811 opět změněno bylo tím, že učení gymnasiální na 8 let prodlauženo a tak uspořadáno bylo, že školák ty odbyw bezprostředně k bohoslowí přistaupiti může. Nad školami celého Kladska 6 dozorců okresních jest ustanoweno. Všickni jsau farářowé. — Škol těch jest 109, nekato-lické jsau 4.

Až do roku 1810 byly w Kladsku dwa kláštery Menších bratří, w němž 5 kněží, 2 bratří, a Františkánský w němž 6 kněží, 6 bratří bylo. W témž roce wyzdwižení a na zaplacení dluhů státních byly prodány. Řeholníci 13. ledna 1811 oděw řeholní složiwše, 4. Října s kláštery se rozlaučili. Kostel františkánský odewzdán k užíwání protestantům, a kostel Bratří menších katolíkům.

Přítomně jest we vikariatě Kladském 46 farních chrámů, a pastýřů duchowních pod jediným Vikářem, arciděkanem, který od arcibiskupského ordinariátu Pražského zwolen a s titulem konsistorního raddy potwrzen býwá, jako naši vikářowé. Na potwrzení ono dosahuje spolu od krále čestný kanonikát při kapitole Wratislawské *cum voce activa et passiva*, a spolu titul králowského arciděkana.

Vikáři nowějších časů pro záslužnost připamatowání hodni: Karel Winter, farář w Mittelwaldu, auřad ten 41 let, a Dr. Jos. Knauer, farář w Habelšwerdu 31 let chwalně zastáwali. Tento u vysokém wěku, počítaje již 76 let, za knížete biskupa Wratislawského w roce 1841 zwolen, diecesi ledwa 4 léta spravowaw na wěčnost se odebral.

Poslední vikář byl Jos. Harbig, farář Landecký, který auřad ten nedlauho zastáwal, jelikož již w minulém roce w staří newysokém w Pánu usnul. Nyní auřad Vikariátní administruje farář Ebersdorfský, Antonín Ludwig.

Vikariát ten, jak pro rozsáhlost swau a pro počet far tak znamenitý, tak pro zvláštní poměr, w kterémž stojí s řízením zemským, požaduje muže obezřetného, vzdělaného a swědomitého, jelikož při vzdálenosti tak weliké Wrchní Pastýř naň se takměř cele zpoléhnutí musí, an jen po řídku osobně o stawu tamnějším se mu přesvědčiti lze jest. W průměru ledwa w 20 letech generální kanownická visitací tam držána býwá. W století nynějším w roce 1802 Kníže - Arcibiskup Wilém Florentin Salm - Salm, w roce 1820 kníže arcibiskup Wáclaw Leopold Chlumčanský wisitował. Poněwadž již tak drahně let od poslední wisitací uplynulo, náš Nejdůstojnější Arcipastýř *Aloys Josef P. T.* o celé sobě od Boha swěřené stádce stejně pečliw, ač ještě až podtud za neplných 8 let mu nemožno bylo, wznešenau přítomností swau všech Vikariátů, arcidiécese swé w Čechach potěšiti, staw wnitřní i zewnitřní spráwy duchowní wyšetřiti a swátost birmování udělití: předce wrauci tauhau srdce swého puzen, na obtíže nedbaje, owěičky swé vzdálené w jaře roku letošního w Kladsku nawštíwiti a jich potěšiti pilil.

Poněwadž Kladsko žezlu krále Pruského podrobenu, z čehož samo sebau poměr vyplýwá jiný, tedy Knížeci Milost přede vším téhož Zeměpána o aumyslu swém sprawiti musel, načež ale bez odkladu odpovědí milostnau od něho poctěn byl. K generalní kanownické visitací býwá obyčejně od Krále ustanowen komisař králowský, který za celý čas wsudy doprowázíwá arcipastýře, dozíraje hlawně k tomu, aby wsudy slušný pořádek se zachował, a panu Visitátorowi cesta a zdržowání tam co nejmocněji se zpříjemnila. Že tenkrát k témuž aučelu jmenowan byl muž wznešený, u weliké wáznosti wúbec stojící katolík, wys. uroz. P. Hrabě z Magnis, všem katolíkům Kladským slaužilo k zvláštní potěše, jelikož tím objewil Zeměpán zvláštní jak autlau šetrnost k Nejdůstojnějšímu Panu Knížeti Arcibiskupu, tak přízeň a důwěrnost k obywatelům katolickým wší wděčnosti hodnau.

Dne 26. dubna s wečerem nastaupil Wrchní pastýř

Kníže Pán při zwuku všech zvonů hlavního města Parhy důležitou cestu, na kteréž wliďného pana Prélata Braunowského návštěwau přewzácnau poctiw, u něho přenocowaw, dne 28. odpoledne od téhož pána Prélata a jiných osob wznešených doprowázen, do Kladska se jest ubíral. Na pomezí u brány wítězné slušně přistrojení a welikým množstwím lidu obklopení Administrator vikariatní s duchowenstwem Jeho Knížeci Milost se wši uctiwostí uwítali.

Na cestě další farní chrám Páně Kénigswaldský, blíže cesty ležící, ráčil Nejdůstojnější Arcipastýř nawštíwiti, a lidu u počtu welikém s Nejsvětější Swátostí požehnání udělití, jakož to na swých cestách visitačních w případnostech podobných wždy činiwá.

O hodině 6. při zwuku zvonů, hudby a ran z moždířů se rozléhajícím přibral se na štací první, do města Neurode, co nejmožněji ratolestmi ozdobeného. An w Kladsku již přes celé čtvrt století nizádný Arcibiskup nepobyl, a tudy celé takořka jedno pokolení jakého spatřiti příležitost nikdy nemělo, a an i ti, jimž onoho štěstí bylo dopřáno, žádostí tau planau: lze si pomysletí, že ze všech stran staří, mladí, z blízka, zdaleka se hrnuli k spatření Neyd. Otce swého taužebně očekáwaného; lze si pomysletí, že dawem lidu nezčíslného ulice a místa k chrámu Páně byla přeplněna, tak že při wšem snažení udržení pořádku přístup k chrámu Páně nemálo stísněn byl; která okoličnost během přirozeným se udála owšem na všech štacích. U wchodu do města wnitřního stál přednosta čili purgmistr s magistrátem a s přednějšími osobami k uwítání Hosta wznešeného; odtud sež možno bylo uspořádána byla mládež až k chrámu Páně, kdež u brány wítězné welmi wkusně postaweni čekali Páni Stawowé z Kladska celého, bez rozdílu náboženstwí, w oděwu swém stkwostném, w čele jejich welewázený již jmenowaný pan Kommissar králowský, který slowy neličenými ale z hluboka srdce plwnaucími přichoziho Pastýře Wrečního w swém a w jménu Stawů jakož i w jménu weškerého obywatelstwa Kladského uwítal; za kteréž upřímné uwítání se srdečně poděkowaw Nejdústoj-

nější Arcipastýř w upořádaném průvodu do chrámu Páně se ubral, po Antiphoně; »*Ecce sacerdos magnus*« požehnání udělil, oltáře, křtitedlnu, nádobi a raucha poswatné a t. d. prohlídl, a po modlitbě za mrtvé wykonané w průvodě do příbytku farního se odebral, kdež Mu jak Páni stawové wsichni, tak předstawení města a duchovní ze jména byli předstaweni. Po wlidné s nimi porozmluwě a jich propuštění bylo k prohlížení matrik a všech knih auředních far, ō sem powolaných přikročeno, a po krátké době jakžkoli již pozdě bylo, poněwadž měšťané radost swau osvětlením domů také na jewo dali, ráčila Milost Knížeci na důkaz uznalosti několik ulic a náměstí lidem naplněných projíti.

Před hodinou 6. ráno průvodem obyčejným Pastýř Wrchní do chrámu Páně se odebraw, bitím hodiny šesté mši swatau slaužití počal; po též držáno kazání, pak zkauška dítek školních z náboženstwí, ku kteréž ale pro tlačení kolem i w kostele náramnou jen malé částce se prodrali bylo lze. Po wykonaných nato modlitbách následowalo udělení swátosti biřmowání, kteréž pro znamenitý počet biřmowanců — 2460 — trwalo až přes hodinu polední, načež nic nedbaje na nepřetržité tolik hodin trwající namahání, Nejdůstojnější Pan Arcibiskup školu tamnější nawštíwil a z některých předmětů zkaušetí nechal. Nawrátiw se do fary, wyslech (*scrutinium*) pánu patronů a jejich auředníků, předstawených města a obcí, učitelů a kněžstwa předsewzal. Po obědě do chrámu Páně se odebraw, Te Deum s požehnáním odbyw, w hodinu 5. k Neurode na delší cestu se wydal.

Pakliže u přichodu wznešeném mnohý chtiwoští a zwědawostí jakoby přítwořenau puzen, wčerejšího dne sem byl připílil, a přítomností podobných zástup tak wálně byl zweličen: nepřehlídlý daw lidu při odchodu powšechně jinak byl spůsobilý, jelikož patrně se stkwělo w twáři každého wyznačení utěšené důwěrné oddanosti a lásky wrauci, smísené s citem přismutnilým nad odjetím Neyd. Knjžete. Neboť wlidnosti a přiwětivosti, milostivosti a pokorau s wázností slaučenau, a wůbec osobnosti swau zajimawau Arcipastýř co witez

slavný srdce všech si jest wydobył. A bylotě podíwání w prawdě důstojné a pohnutelné, když lid nesčíslný upřeným naň okem zíraje, na kolenách kleče, požehnání laučícího se Otce si žádal; z očí welkého počtu kanula i perla slzawá po lících se třpitící.

Neníť pochybno, že powěst ta přízniwá po celém hrabstwí Kladském co nejrychleji se jest roznesla; z čehož sí wyložiti lze, že ne již pauhau dychtiwostí newidaného widěti, ale již srdcem dítěcí důwěrau a láskau neličenau proniknutým, wšudy, kady cesta wedla, lid hojný k uwítání a se k zaučastnění požehnání, obyčejně u brány wítězné w každé wesnici postawené téměř se shromáždil.

Do Eckersdorfu, na štaci druhau, se přijelo w hodi-
nu šestau. Patří pak Eckersdorf, kdež farní kostel s panstwím téhož jména, wytečným Panu Komissaři. Již před wesnicí po obau stranách stromky postaweny a cesta ratolestmi a trawau zelenau pokrytá poukazowaly na poctu Hostu wznešenému wěnowanau. Mezi farau a zámkem strměla vysoká, welmi mistrně ustrojená brána wítězná s kwětínami rozličnými propletená. Tu wysoce urozený pan Hrabě s panem bratrem a s celau rodinau swau a s auředlniky četnými čekající knížecí Milost. co patron slowy wraucímí a důwěrnost jewícímí, uwítal; načez do chrámu Páně a po wykonání obřadů obyčejných do zámku průwod slavný weden byl.

Nejdůstojnější kníže Pán nerad sice na swých cestách visitačních mimo faru, kde jinde bytuje. Než žádosti snázné téhož pana Hraběte jakož i pána hraběte z Althanu w Mittelwaldě nepowoliti newidělo se z příčin důležitých radno. Lze si pomyslití, že zámek prostranný a co nejstkwestněji zřízený na poctu Hosta tak wáženého i sic wšemožně a tím důwtipněji byl přiozdoben, jelikož wysoce urozená paní domácí, rozená hraběnka Štadion, při wšem aučinná byla. Prohlídka knih k auřadu farnímu náležejících se děla w zámku. Poněwadž pořádek obřadů wšudy bez toho byl tentýž, tedy popisowání opáčené by bylo zbytečné. Zde bylo birmowanců 1511. Po Skrutinium na faře odbytém

a po obědě, na němž pan kommandant Kladské pevnosti — jenž sem schválně s poklonou přijel — mnozí šlechticové a duchovenstvo, podíl vzali: Kníže Nejdůstojnější s welectěnou hraběcí rodinou přátelsky se rozloučiv do kostela opět se odebral, odkudž po Te Deum Laudamus a uděleném požehnání cestu na štací třetí jest nastaupil. Jako od hranic k hranicím Pán každého panství Knížecí Milost doprovázel: tak též od obce k obci všudy jezdcové na koních jej předjížděli. Jeda přes Wambeřice, w tamnějším znamenitém pautnickém kostele, který již zewnitř stawbau swau a 33ti prostrannými schody w šířce kostela samého k němu wedaucími důrazně dojíhá, požehnání udělil a raucha poswátná bohatá prohlídna, k Wünšelburgu se ubíral. Již z daleka w šírem poli widěti bylo bránu wítěznau wzhůru se pnaucí, na pomezí totiž od města dosti powzdáleném, u kteréž nedbajíce na deštiwau a bauřliwau powětrnost několika hodin, již jak magistrát tak střelecký pluk a cechové s praporci očekawali Nejdůstojnějšího Pastýře, jehož se přiblížiwsího purgmistr wraucně pozdrawil za pořadim cechu, s magistratem před wozem, a po stranách střelci do města dvěma bránama a ratolestmi ozdobeného doprowodili. Kostel byl slawně oswětlen, poněwadž se již blížilo k hodině osmé, což na náramné množství lidu wysoce prospěšně aučinkowalo. Politowání hodno, že w noci prwního kwětna napadlý sníh, který několik hodin ráno ležeti zůstal a stále i z rána připadáwal, swátost biřmowání nemohla mimo chrám Páně udělowaná býti, a tudy kde wětší část lidu, owšem bezděky se z chrámu vzdáliti přinucena byla; čímž že při wšem snažení nápomocných střelců pořádku zádauciho cele docílití bylo nelze, diwno býti nemůže.

Reinertz byla štací třetí. Město to w minulém roce bylo nawštíweno neštěstím welikého ohně, jenž celý střed města, faru, školu a střechu kostela pěkného stráwil, a tudy obywatele u weliký zármutek uwrhl; za kterauž příčinou nawštěwa Wrečniho arcipastýře jim i w témž ohledu k potěše slauzila. Fara a škola jsau již pod střechau, a

beze wší pochyby na zimu budaucí docela dostawené a k obýwání uspůsobněné budau. Bylo by ale na nejwýš k přání, aby se brzy též k postawení střechy chrámu zdejšího welmi wýstawného ruka přičinila, by klenutí pod střechau, zatím z prken sbitau netrpělo, jelikož bez toho je sem a tam již natržené. Kojiti pak se lze nadějí, že přímluwa snažná Nejdůstojnějšího Arcipastýře u Jeho Majestátu Krále, jakožto patrona milostiwého, oslyšena nebude.

Biřmowanců bylo 2875.

Jakož na wšech místech wšemožná snaha patrná byla, wšelikým způsobem srdečnau radost a úctu Hostu Wznesenému co nejlépe na jewo dáti: tak i město Kladsko, jelikož w celém hrabstwi hlawní — s pewností znamenitau spojené — w objewu témž nikoliwěk pozadu nezůstalo. Již na půl míle od města zdaleka se stkwěla brána čestná vysoká nákladně a welmi wkusně postawená, u ní množstwí upořádaných jezdců — samých usedlých měšťanů, stálo, kteří, swolení si wyžádawše, Jeho Milost Knížecí doprovázeli; k nimž se připojili i důstojníci wojenští wyšší, jakož i w předměstí četné střelectwo městské. Od brány nazwané Zelené přečrásně ozdobené školní a gymnasiální mládež po obau stranách až k samému kostelu w pořadí byla postawena.

W Kladsku w prwní den od obyčejného pořádku tím se odstaupilo, že Nejdůstojnější Kníže Arcibiskup w hodinu osmou pontifikální mši swatau, při mešní hudbě Šnáblowě, wýborně provozowané, slaužiti a po ní apoštolské požehnání s plnomocnými odpustky uděliti ráčil.

Při obědě mládež gymnasiální — wedenjm direktora swého, který již byl Knížecí Milost odu w řeči latinské stkwostně swázanau odeřzdał — s welikau pochwalau provozowala kantatu. W dewátau hodinu wečerní měšťané Kladští s pochodněmi w pořádku krásném přitahwše w ulici a na místě prostranném před Kollegium, w němž farář bytuje, před okny Knížecí Milosti se postawili, an zatím zbor zpěwaku a s dwěma sty hudebníků se střídali, až ko-

nečně po trojím Vivat sauhlasném se rozléhajícím wywołání w témž pořádku se odebrali.

W den druhý přijal Nejdůstojnější Kníže pozvání k stolu od pana Kommandanta pewnosti.

Biřmowanců bylo po oba dny 4093.

W městě Landecku po skončeném biřmowání složil Wrchní-Président, královský wrchní ředitel Slezska a Kladska, we Wratislawě bytující, Knížecí Milosti uctiwau poklonu swau. Nařizením zvláštním samého Krále G. M. w lázních od města čtwrt hodiny vzdálených w prostranném wečeřadle *na autraty královske* na počtu Nejdůstojnějšího Pána Visitatora bylo stolowáno. Při stolu témž byli opět všichni páni Stawové Kladští, Důstojníci wojenští wyšší, oba zemští raddowé čili Krajští, kteří sic na každé štaci kraje swého wwnajíti se dali, a duchowní bez rozdílu shromážděni. Mezi obědem byla podána všem oda w latině od faráře Ruprechta z Konradswalde složená, a w tom zawzněl zpěw z úst všech hostů hudbau prowázený, jelikož k nápěwu wůbec známému byla upořadána. Po zpěwu skončeném powstaw Oslawený welebil šetrnost milostnau Jeho Majestatu Krále Pruského za příležitosti cesty swé apoštolské slowy wřelými, a protož přiměl přítomné k připití na dlouhé blahodatné panování jeho. Wrchní-Président na proti tomu, podotknuw šťastné srozumění přátelské mezi Mocnáři, k blahu národu panující, narážením na jednotu Německé říše, — na dlouhé blahodatné panování Nejoswicejšího Císaře Rakauského připití opětowal. Pak pan Kommandant slowy w prawdě pohnutedlnými, weleliw wlidnost a laskawost zajímawau Nejdůstojnějšího Knížete-Arcibiskupa na trwalé zdrawí a dlouhé utěšené aučinkování Jeho připil, kteréž připití že spolu plynulo i ze srdce všech ostatních, dokazowal ohlas hlučně se rozlechající. W Landecku biřmowanců bylo 2267; w Habelšwerdu, kdež býwalý wikář, arciděkan a prélat přes 40 let co pastýř osadu spravowal, až powyšení na stolicí knížecí biskupskau Wratislawskau obdržel, počet biřmowanců wynášel 2468, a w Mittelwaldě 1994, tak že w celém Kladsku 19.353 wěřících

swatostí biřmowání k stwrzení u wíře bylo zaučastněno. Na štací posledně jmenované, kazatel welmi wtipně k pohnutí všech použil řeči sw. Pawla k Starším církwe. (*Cap. 20. v 18. a t. d. act Apost.*)

Připomenauti sluší, že i tamní superintendent, Wratlawský konsistorní rada Wachler, a pastorowé, všickni w oděwu auředním k Nejdůstojnějšimu Knížeti Pánu s welikau počestností se přihlásili, a všickni uctiwě Jej uwítali, nelze zamlčeti, že, nejenom ze žádné strany jaká stížnost pronešena byla: nobrž že bez wší překážky katolíkům oběstranné slušné snášení se a dobré dorozumnění chwalně se zachowává.

Dnem 7. Kwětna se dokončila tedy cesta wisitační předůležitá. W Boha nejdobrotiwějšiho, w jehož jménu byla konána, silně daufati lze, že návštěwa ta Služebníka jeho, jež Duch swatý ustanowil k církwe jeho spravování, ne jen na ty, jimž k stwrzení u wíře udělena byla swátost biřmowání, ale i na ostatní wěřící wůbec blahočinný prowodí aučinek. Widěli jsau Jej jak owčičky tak pastýřowé jejich twáří w twář, přeswědčili se o péči Jeho práwě otcowské jen dobro jejich duchowní wyhledawající. Slyšeliť jsau hlas Jeho laskawý zwláštne maličtí, pastýřowé pak powzbuzowání co nejlépe smejšlející; swazek Arcipastýře se stádcem a pastýři jeho spojující jakoby obnowěn a upewnen byl.

Jisto, že Nejdůstojnější Arcipastýř w Kladském Vikariatu mnohého nabył duchowního potěšení, kteréž Jej již částečně za obtíže snešené odměnilo. Již wěrná oddanost církwi swaté katolické lidu obecného, kterauž dokázal tím, že powstalým nešťastným nowotářstwím tak nazwaných německokatolíkům ani jediný se nedal zaslepiti a swěsti, musí Jeho duše těšiti. Při tom shledal chrámy nejen w dobrém stawu ale i slušně wnitř zřízené, tak že se nenalézá ze všech widěných ani jediný, jenž by w temž aneb jiném ohledu hany zasluhowal, ano z wětšého dílu se o nich říci může, že jsau důstojnosti přiměření a někteří i krásní, jako u příkladu Kladský, kterýž při wkročení doň wznešeností stawby

a ozdobností ducha wzhůru pozdwiňuje a k. zbožnosti mocně zůwe. Též wzhledem nádob a rauch poswatných nikde nebyl shledán nedostatek anebo nepořádek; anobrž všudy hojnost; zvláště co se tkne nádob poswatných 5 1 6, a Monstrancí alespoň 2; w Kladském pak chrámu Páně 18 kalichů stříbrných a jeden zlatý, a 3 velmi pěkné Monstrancí. Což srdce Nejdůstojnějšího Pastýře Wrchního zarmucowati musí, jest nedostatek potřebného kněžstwa. W roce 1796 bylo, při lidnatosti daleko menší, 166 kněží; nyní, kdež se počet wěřících chwalně rozmnožil, an Kladsko 141.000 katolíků počítá, jest jen 98 kněží na winici Páně pracujících.

Počet Kandidatů bohoslowí započal se menšiti wyzdwižením klášterů, w nichž mnozí študující wydajnu podporu nalezali; aniž pak nadíti se lze, že se opět zwětší, leč budeli zřízené semenišťe, w němž by bohoslowcowé jako Wratislawští vším potřebným opatření byli; a mimo to leč bude-li ustanowen fond, nimž by kněžím buď nedužiwostí anebo starobau k pracowání na winici Páně neschopným wyžiwa byla pojištěna. Dejž Bůh, aby se Nejdůstojnějšímu Arcipastýři o swé stádce otcowsky pečujícímu podařilo pojednání w té předůležité záležitosti částečně již zawedené přezádaucímu konci přiwésti, aby w brzkém čase tolik dělníků, což jich hojná žen požaduje, mohlo býti wysláno, a nebylo wice stížnosti, že žádal lid chléb, nebyl ale, kdož by mu ho lámal.

Poctěnj.

Geho Cjsařský Majestát Ferdinand I. Neymilostiwěgšj Zeměpán, ráčil neywyššjm rozhodnutjm od dne 6. máje b. r. wysoce důstogného a wysoce slowútného Pána, pana *Wáclawa Wiléma Wáclawjčka*, doktora bohoslowj, kapitolnjho děkana královského hlawnjho chrámu Páně sw. Wjta a wždy wěrné metropolitnj kapitoly Pražské, Prélata téhož hlawnjho arcibiskupského chrámu Páně a w Králowstw